

WYJAŚNIENIA PREZESA UOKIK

DOTYCZĄCE USTALANIA WYSOKOŚCI KAR PIENIĘŻNYCH
W SPRAWACH ZWIĄZANYCH Z NARUSZENIEM
ZAKAZU STOSOWANIA PRAKTYK NARUSZAJĄCYCH
ZBIOROWE INTERESY KONSUMENTÓW
ORAZ NIEDOZWOLONYCH POSTANOWIEŃ
WZORCÓW UMÓW

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Rola wyjaśnień	3
3. Określenie kwoty służącej wymiarowi kary pieniężnej	3
3.1. Kwota bazowa	4
3.2. Okoliczności łagodzące i obciążające	5
3.3. Maksymalna wysokość kary	6
4. Wymiar kary	6

1. Wstęp

- 1) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”) na podstawie art. 31a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1616) (dalej: „u.o.k.k.”) wydaje niniejsze wyjaśnienia co do stosowania art. 106 ust. 1 pkt 3a i 4 oraz art. 111 u.o.k.k. w zakresie ustalania wysokości kar pieniężnych w sprawach związanych z naruszeniem art. 23a i 24 u.o.k.k.
- 2) W chwili wydania przedmiotowych wyjaśnień nie obowiązują stosowane do dnia 15 grudnia 2016 r. „Wyjaśnienia Prezesa Urzędu w sprawie ustalania wysokości kar za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”.
- 3) Wyjaśnienia stosuje się do postępowań w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone oraz do postępowań w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które trwają w dacie publikacji przedmiotowych wyjaśnień albo zostaną wszczęte po dacie publikacji wyjaśnień.

2. Rola wyjaśnień

- 4) Wyjaśnienia przedstawiają sposób, w jaki Prezes Urzędu będzie podchodził do kwestii wymiaru kar w decyzjach stwierdzających stosowanie niedozwolonych postanowień wzorca umowy lub w decyzjach stwierdzających stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Wyjaśnienia nie mają jednak stanowić narzędzia umożliwiającego precyzyjne ustalenie oczekiwanej wysokości kary przez przedsiębiorców¹. Wymiar kar wynika z oceny prawnej konkretnej sprawy rozpatrywanej przez Prezesa Urzędu. Celem wyjaśnień nie jest też zrównanie poziomu kar w poszczególnych kategoriach spraw i umożliwienie ich porównywania, ale ustandaryzowanie sposobu określenia ich wysokości².
- 5) Niniejsze wyjaśnienia opisują sposób oceny poszczególnych kryteriów wymiaru kary i nie wpływają na poziom zagrożenia karami wynikający z przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ani na przesłanki wymiaru kar w nich określone. W konsekwencji wyjaśnienia nie tworzą uprawnień w zakresie oczekiwanego poziomu kary - stanowią jedynie odzwierciedlenie polityki karania Prezesa Urzędu aktualnej w okresie stosowania niniejszych wyjaśnień.
- 6) Wyjaśnienia nie mają charakteru prawnie wiążącego, niemniej fakt ich opublikowania należy interpretować w ten sposób, że Prezes Urzędu będzie ustalał kary pieniężne nakładane w sprawach dotyczących stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umów oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w sposób określony w niniejszych wyjaśnieniach.

3. Określenie kwoty służącej wymiarowi kary pieniężnej

- 7) Poniżej opisano kolejne działania, które Prezes Urzędu podejmuje, ustalając wysokość kar pieniężnych.
- 8) Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt. 3a i 4 u.o.k.k. Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną, jeżeli przedsiębiorca choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a lub art. 24 u.o.k.k.

¹ Por. postanowienie TK z 5 kwietnia 2017 r. w sprawie P 17/16.

² Por. wyrok SN z 3 kwietnia 2018 r., sygn. akt I NSK 7/18.

- 9) Zgodnie z art. 111 ust. 1 u.o.k.k. Prezes Urzędu, ustalając wysokość kary pieniężnej, uwzględnia w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy.
- 10) W przypadku naruszeń, których dotyczą niniejsze wyjaśnienia, zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 u.o.k.k., Prezes Urzędu bierze także pod uwagę okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia.

3.1. Kwota bazowa

- 11) Ustawodawca wskazał jedynie maksymalny wymiar kar pieniężnych, odnosząc go do całkowitego obrotu przedsiębiorcy i pozostawił do oceny Prezesa Urzędu, w jaki dokładnie sposób (z zachowaniem przesłanek określonych w art. 111 u.o.k.k.) wymierzane będą kary pieniężne. W celu zachowania wystarczającego związku między karą i naruszeniem, Prezes Urzędu ustali kwotę bazową służącą wymiarowi kary³.
- 12) Prezes Urzędu uwzględni przy określeniu kwoty bazowej **stopień naruszenia przepisów ustawy**, biorąc pod uwagę w szczególności wpływ naruszenia na ochronę interesów ekonomicznych lub pozaekonomicznych konsumentów oraz okoliczności dotyczące natury naruszenia, w tym brak możliwości dostrzeżenia lub utrudnioną możliwość wykrycia naruszenia lub jego skutków przez konsumentów, nawet przy zachowaniu adekwatnego poziomu ostrożności.
- 13) Prezes Urzędu weźmie pod uwagę przy określeniu kwoty bazowej **skutki rynkowe naruszenia** przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Odpowiedniego uwzględnienia wymaga w szczególności bezpośredni wpływ na sytuację ekonomiczną konsumenta w postaci konieczności poniesienia przez konsumenta nieuzasadnionych kosztów czy poniesienia strat lub poziom naruszenia interesów pozaekonomicznych konsumentów. Uwzględnienia wymaga również liczba konsumentów narażonych na naruszenie oraz trudność usunięcia skutków naruszenia.
- 14) Na określenie kwoty bazowej ma wpływ **okres naruszenia** przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przy czym okres naruszenia będzie oceniany z uwzględnieniem natury naruszenia (np. kilkudniowa kampania reklamowa z wykorzystaniem mediów społecznościowych nie musi prowadzić do obniżenia kwoty bazowej z uwagi na istotę tego typu kampanii).
- 15) Prezes Urzędu uwzględni również przy określeniu kwoty bazowej w szczególności następujące okoliczności:
 - a) **charakterystykę adresatów naruszenia** - odpowiedniego uwzględnienia wymaga sytuacja, gdy kwestionowane praktyki przedsiębiorcy lub kwestionowane postanowienie wzorca umowy kierowane są do szczególnej, „wrażliwej” grupy konsumentów;
 - b) **rodzaj towaru**⁴, z którym związana jest kwestionowana praktyka przedsiębiorcy lub kwestionowane postanowienie wzorca umowy i związany

³ W przypadku, o którym mowa w art. 106 ust. 6 u.o.k.k. oraz art. 106 ust. 8 u.o.k.k., kara pieniężna jest ustalana na ogólnych zasadach wskazanych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

⁴ W rozumieniu art. 4 pkt 7 u.o.k.k.

z tym poziom oczekiwanej ostrożności konsumenta - odpowiedniego uwzględnienia wymaga w szczególności przymiot niezbędności towaru do funkcjonowania konsumenta (np. dostęp do usług finansowych, telekomunikacyjnych, dostaw energii elektrycznej), okres obowiązywania umowy, związek (powiązania) z innymi towarami, z których korzysta konsument lub inne zobowiązania związane z towarem;

- c) **obrót** osiągnięty w związku z całością działalności przedsiębiorcy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz jego stosunek do całego obrotu przedsiębiorcy;
 - d) **kary** nałożone na przedsiębiorcę za to samo działanie przez inny uprawniony organ krajowy;
 - e) **sankcje** nałożone na przedsiębiorcę za to samo naruszenie w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej w sprawach transgranicznych, jeżeli informacje o takich sankcjach są dostępne w ramach mechanizmu ustanowionego rozporządzeniem nr 2017/2394 w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów.
- 16) Prezes Urzędu weźmie pod uwagę **uprzednie naruszenie przepisów ustawy** przez przedsiębiorcę inne niż dokonanie uprzednio podobnego naruszenia (które stanowi okoliczność obciążającą).
- 17) Mając na uwadze powyższe, uwzględniając bardzo zróżnicowany i zmienny charakter naruszeń godzących w interesy konsumentów, kwota bazowa zostanie określona przez wskazanie odsetka na poziomie **co najmniej 0,01%** obrotu przedsiębiorcy osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary⁵.

3.2. Okoliczności łagodzące i obciążające

- 18) Okoliczności łagodzące i obciążające są oceniane łącznie⁶. Poszczególne okoliczności łagodzące lub obciążające mogą prowadzić do podwyższenia albo obniżenia kwoty bazowej **o co najmniej 5%**.
- 19) Wskazany katalog okoliczności łagodzących ma charakter otwarty, co oznacza, że Prezes Urzędu w odpowiednio uzasadnionych przypadkach może wziąć pod uwagę inne okoliczności łagodzące niż wskazane poniżej.
- 20) Katalog okoliczności obciążających ma charakter zamknięty. Prezes Urzędu nie będzie brał pod uwagę przy wymierzaniu kary okoliczności innych niż wymienione we wskazanym niżej katalogu.
- 21) Jako okoliczności łagodzące traktowane są w szczególności:
- a) dobrowolne usunięcie skutków naruszenia;
 - b) zaniechanie stosowania kwestionowanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, przy czym nie każde zaniechanie uzasadnia złagodzenie kary; za okoliczność łagodzącą zostaną uznane tylko takie zaniechania, które są wynikiem działań przedsiębiorcy nastawionych na poprawę sytuacji konsumentów; jeśli zaprzestanie naruszenia wynika z istoty praktyki (praktyki jednorazowe, przykładowo

⁵ Obrót oblicza się zgodnie z art. 106 ust. 3-8 u.o.k.k.

⁶ W przypadku, o którym mowa w art. 106 ust. 6 u.o.k.k. oraz art. 106 ust. 8 u.o.k.k., kara pieniężna jest ustalana na ogólnych zasadach wskazanych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

nieuzasadniona podwyżka ceny) lub z okoliczności nienakierowanych na zaprzestanie praktyki (np. ogłoszenie upadłości, sprzedaż przedsiębiorstwa, zakończenie akcji marketingowej w terminie zaplanowanym przy rozpoczęciu ww. akcji), złagodzenie kary nie będzie uzasadnione;

- c) podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków;
- d) współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania, rozumiana jako aktywne współdziałanie, wykraczające poza wynikający z art. 50 ust. 1 u.o.k.k. obowiązek przekazywania w wyznaczonym terminie koniecznych informacji i dokumentów, podjęta w szczególności z własnej inicjatywy, w celu szybkiego i kompleksowego wyjaśnienia sprawy oraz zakończenia postępowania; podkreślenia wymaga, że przedstawienie przez przedsiębiorcę propozycji zobowiązania nie jest przesłanką łagodzącą.

22) Jako okoliczności obciążające traktowane są:

- a) znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków;
- b) znaczne korzyści o charakterze majątkowym lub niemajątkowym (np. wizerunkowe) uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem;
- c) dokonanie uprzednio podobnego naruszenia - podobieństwo naruszenia może dotyczyć zarówno przedmiotu naruszenia (różne rodzaje działań marketingowych, np. reklama internetowa, telefony o charakterze marketingowym), jak i istoty naruszenia (np. różne rodzaje wprowadzenia w błąd, niezależnie od sposobu i kanału działania);
- d) umyślność naruszenia.

3.3. Maksymalna wysokość kary

- 23) Nałożona na przedsiębiorcę kara za poszczególne naruszenia nie może przekraczać 10% obrotu, ustalonego zgodnie z art. 106 ust. 3-8 u.o.k.k.⁷
- 24) Kwota służąca określeniu wymiaru kary zostaje zaokrąglona do pełnych tysięcy złotych w dół.

4. Wymiar kary

- 25) Wymierzając karę Prezes Urzędu uwzględni, czy kwota będąca wynikiem analizy na poprzednich etapach nie pozostaje rażąco nieadekwatna w warunkach danej sprawy. Prezes Urzędu uwzględni, czy wskazana wcześniej kwota odpowiada karze, co do której można uznać, że będzie miała charakter odstraszający. W wyjątkowych sytuacjach Prezes Urzędu może uznać, że określona wcześniej kwota jest rażąco nieadekwatna i wymierzyć karę w wyższym bądź niższym wymiarze. W takich sytuacjach Prezes Urzędu przedstawi dodatkowe uzasadnienie dla takiego działania.

⁷ W przypadku określonym w art. 106 ust. 6 u.o.k.k. kara pieniężna nie może przekroczyć równowartości 10 000 euro, a w przypadku określonym w art. 106 ust. 8 u.o.k.k. kara pieniężna nie może przekroczyć równowartości 2 000 000 euro. Kara nakładana na takie podmioty jest ustalana na ogólnych zasadach wskazanych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.